

JÖNKÖPING UNIVERSITY
School of Engineering

UTBILDNINGSPLAN
Ljusdesign, 180 högskolepoäng
Programstart: Hösten 2017

UTBILDNINGSPLAN

Ljusdesign, 180 högskolepoäng

Lighting Design, 180 credits

Programkod: TGLU7

Fastställd av: VD 2017-03-01

Reviderad av: Utbildningschef 2017-11-02

Version: 1,1

Diarienummer: JTH 2017/4358-312

Programstart: Hösten 2017

Utbildningsnivå: Grundnivå

Examensbenämning

Kandidatexamen med huvudområdet Produktutveckling, inriktning Ljusdesign

Degree of Bachelor with a major in Product Development, specialisation in Lighting Design

Programbeskrivning

Bakgrund

En stor utmaning för ett hållbart samhälle är att optimera energianvändning och användningen av dagsljus för att skapa goda inomhusmiljöer med avseende på såväl den visuella komforten som det termiska inneklimatet och detta till en rimlig investerings- och livscykelkostnad. Ljus skall inte bara stödja en god synbarhet, ljuset skall också skapa en psykologiskt och fysiologiskt stimulerande vistelsemiljö. Nya insikter om ljusets påverkan på människan gör det angeläget att kunna kontrollera det artificiella ljuset, kartlägga behoven av ljuskvalitet för att stärka hälsa och prestation samt minska ljusföroreningar. Till detta kommer att det idag pågår ett tekniskifte där gamla ljuskällor fasas ut och ersätts av nya med andra egenskaper. Genom att utbilda ljusdesigners och belysningsplanerare som har en insikt i dessa frågor och som kan agera i byggandets olika processer kan konsekvenserna av detta skifte hanteras. Ökad kompetens i upphandling och planering av belysningsfunktioner i miljöer, byggnader och anläggningar kan även minska elanvändning och miljöbelastning avsevärt, samtidigt som goda ljusmiljöer baserade på ett helhetstänk med en väl definierad kvalitet på ljuset skapas.

Ljus angår alla samhällets invånare, grupper med annorlunda ljusbehov inkluderar bl.a. barn, äldre och synskadade. Behoven som styr belysningslösningars funktionalitet varierar därmed. Genom att bygga en belysningsplanerarkompetens bidrar utbildningen till att den lösning (produkt) som utvecklas baseras på väl formulerade krav, att belysningsfunktioner följs upp samt att de allt mer komplexa krav som ställs på dessa säkerställs.

Syfte

Utbildningen syftar till att bygga och utveckla ljusdesignkompetens och därmed möta samhällets behov av kvalificerad och kreativ problemlösning inom belysningsplanering. Genom ett gott samarbete med näringslivet skapas en helhetssyn och förståelse för branschens olika behov. Teoretiska kunskaper i utbildningen, kopplade till praktiska tillämpningar, har som mål att främja ett kreativt, självständigt och reflekterande arbetssätt.

Arbetsområden efter examen

Utbildningen förbereder för arbete inom privata företag såväl som hos kommuner, stat och andra offentliga organisationer. Inom dessa kan arbetsuppgifterna vara av mycket varierande

karaktär och inkludera t.ex. belysningsplanering, belysningsprogram och beställaruppdrag. Uppgifter inom privata företag omfattar bl.a. belysningsplanering vid ljusdesignföretag, arkitektkontor och teknikonsulter, armaturtillverkning och försäljning. Inom fastighetsbolag kan ljusdesignern handha inköp, underhållsplanering m.m.

Studier efter examen

Masterutbildningar inom ljusdesign finns för närvarande på KTH, på KADK och Aarhus Universitet i Danmark, på Hochschule Wismar i Tyskland.

Tekniska Högskolans utbildningskoncept

Samtliga utbildningar vid Tekniska Högskolan i Jönköping (JTH) följer ett utbildningskoncept. Utbildningskonceptet kan betraktas som bestående av ett antal inslag som måste återfinnas i utbildningsprogrammen för att främja utbildningarnas kvalitet och attraktivitet på ett sätt som gör att studenterna blir yrkesmässigt skickliga och eftertraktade. Konceptet lyfter särskilt fram näringslivsanknytning och internationalisering som två viktiga inslag för att skapa framgångsrika utbildningar med ett högt söktryck.

I konceptet ingår gemensamma lärandemål gällande områdena ledarskap, projektledning, ekonomi, entreprenörskap, marknadsföring, hållbar utveckling, vetenskapligt arbetssätt och kommunikation. Dessutom ingår en Näringslivsförlagd kurs (NFK) genom vilken studenterna befäster de teoretiska kunskaperna i praktiskt arbete. Kursen omfattar 12 högskolepoäng (ca 7 veckors praktik på ett företag) och det finns även möjlighet att genomföra kursen utomlands.

Internationalisering innebär att det t.ex. ges möjlighet att träna språk och interkulturell kommunikation genom studentutbyte med utländska universitet. JTH har ett 70-tal partneruniversitet i olika delar av världen, och deltar i flera internationella utbytesprogram för studenter. Det finns möjlighet att tillbringa en del av studietiden utomlands och tillgodoräkna utlandsstudierna i examen. Beroende på detta studentutbyte ges även ett stort antal kurser inom JTH på engelska.

Mål

Efter genomgången program skall studenten uppfylla lärandemålen som anges i högskoleförordningen gällande kandidatexamen (1-8) och de mål som JTH formulerar:

Gemensamma lärandemål

Kunskap och förståelse

1. visa kunskap och förståelse inom huvudområdet för utbildningen, inbegripet kunskap om områdets vetenskapliga grund, kunskap om tillämpliga metoder inom området, fördjupning inom någon del av området samt orientering om aktuella forskningsfrågor

JTH. visa kunskap om företagande (ekonomi, entreprenörskap, affärsplanering, marknadsföring) i relevanta verksamheter inom det valda teknikområdet

Färdighet och förmåga

2. visa förmåga att söka, samla, värdera och kritiskt tolka relevant information i en problemställning samt att kritiskt diskutera företeelser, frågeställningar och situationer

3. visa förmåga att självständigt identifiera, formulera och lösa problem samt att genomföra uppgifter inom givna tidsramar

4. visa förmåga att i såväl nationella som internationella sammanhang muntligt och skriftligt redogöra för och diskutera information, problem och lösningar i dialog med olika grupper

5. visa sådan färdighet som fordras för att självständigt arbeta inom det område som utbildningen avser

JTH. visa förmåga att tillämpa förvärvade kunskaper i praktiskt arbete och visa insikt i sin kommande yrkesroll

Värderingsförmåga och förhållningssätt

6. visa förmåga att inom huvudområdet för utbildningen göra bedömningar med hänsyn till

relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska aspekter

7. visa insikt om kunskapens roll i samhället och om människors ansvar för hur den används

8. visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att utveckla sin kompetens

Programspecifika lärandemål

Efter genomgången program skall studenten även uppfylla de programspecifika lärandemålen:

Kunskap och förståelse

9. visa kunskap om företagande (ekonomi, entreprenörskap, affärsplanering, marknadsföring) i relevanta verksamheter inom det valda området

10. visa kunskap om belysningens historiska utveckling med hänsyn till utformning och teknik

11. visa kunskap om belysningsanläggningars tekniska uppbyggnad

12. visa kunskap om ljusdesign som samhällsprocess från idé, planering och utformning av den fysiska miljön till drift och förvaltning

Färdighet och förmåga

13. visa förmåga att med olika tekniker skissa, visualisera, presentera och kommunicera lösningsförslag för belysningsanläggningar

14. visa förmåga att kunna ange kreativa lösningar vilka bidrar till ett långsiktigt hållbart samhällsbyggande

15. visa förmåga att kunna analysera och reflektera över de funktioner, krav och frågeställningar som styr utformningen av belysningsanläggningar

Värderingsförmåga och förhållningssätt

16. visa förmåga att ta egna initiativ samt kunna bedöma potentiella möjligheter och risker med belysningsanläggningens utformning

Innehåll

Programprinciper

Programupplägget baseras på grundstenarna vetenskaplighet, affärsmässighet och planering, inklusive dimensionering, implementering och drift av belysningsanläggningar. Utbildningen omfattar 180 högskolepoäng, bestående av kurser med teoretiskt innehåll kopplade till tillämpningar och projekt. Programmet baseras på att studenterna ska tillägna sig en grundläggande förståelse och kunskap inom för yrket viktiga områden.

Projektarbeten tillämpas i två kurser plus de valbara för att främja såväl ett självständigt och ansvarstagande arbetssätt som förmågan att samarbeta och därmed öka anställbarheten.

Projektet omfattar även en projektrapport med reflektioner, analys och diskussion av erfarenheter som gjorts inom projektet. Detta för att stärka kunskapen om interaktionen mellan teori och praktik. Utformningslösningar utvärderas och analyseras av studenterna vid handledningstillfällen, seminarier och presentationer där särskild vikt läggs vid planering, projektgenomförande och lösningsförslag med hänsyn till kreativitet samt anläggningens hållbarhet ur ett socialt, ekonomiskt och miljömässigt perspektiv.

I slutet av andra året genomför studenten kursen *Näringslivsförlagd kurs* om 12 högskolepoäng och som sista kurs tredje året ett *Examensarbete* om 15 högskolepoäng. I båda dessa kurser använder och fördjupar studenten sina tidigare förvärvade kunskaper och färdigheter. Studenten kan här skapa viktiga kontakter inför sin kommande yrkeskarriär och utbyta erfarenheter och kunskaper med branschens olika aktörer.

Externa lärare stärker och bidrar till en god kontakt med näringslivet, vilket ytterligare bidrar till att stärka utbildningens relevans.

Utbildningen bedrivs huvudsakligen på svenska men undervisning på engelska förekommer.

Delar av litteraturen är på engelska. Varje kurs i programmet utvärderas kontinuerligt och revideras årligen. Kurser kan komma att ändras under utbildningens gång.

Programmets progression

Progressionen inom huvudområdet och utbildningens inriktning säkerställs genom att kurserna har en kontinuerligt ökande komplexitet där studenten tillämpar tidigare förvärvat kunskap parallellt med inhämtande av ny kunskap. Under utbildningens gång tränas studenten att utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt självständigt kunna identifiera, analysera och lösa problem kopplat till utformningen av belysningsanläggningar samt tillägnar sig ett praktiskt, teoretiskt och reflekterande förhållningssätt till ämnet.

Inom huvudområdet ges på ett tidigt stadium kurserna *Forma med ljus*, *Perception och kommunikation* och *Grunder i belysningsteknik*. De är alla grundläggande kurser som enbart bygger på programmets antagningskrav. Från denna nivå byggs kunskapen inom huvudområdet vidare i några olika spår.

Forma med ljus är bas för *Projektbaserad interiör ljusdesign* och *Projekteringsstöd för belysningsplanering*. Den senare leder vidare till *Belysningsteknik och kvalitetssäkring* samt *Byggprocessen i anknytning till ljusdesign*. Kunskaperna från belysningsteknikkurserna utvecklas i de två projektkurserna om interiör och exteriör belysningsplanering. *Grunder i belysningsteknik* är ett krav för *Projekteringsstöd för belysningsplanering*. Kursen *Ljus för hälsa och välmående* bygger vidare från såväl *Grunder i belysningsteknik*, *Forma med ljus* och *Perception och kommunikation*.

Studenten genomför en projektkurs både under årskurs 1 och 2. Kunskaperna från teorikursen *Ledarskap och projektledning* blir en bra grund för att kunna genomföra projekt. Under årskurs 3 erbjuds möjligheten att fördjupa kunskaperna inom projektledning i de valbara fördjupningskurserna *Ljus för expo och event* eller *Dagsljusprojektering* samt *Armaturredesign* eller *Programskrivning*. Dessa valbara fördjupningskurser ges på engelska och ges under termin 5, anpassad för utlandsstudier. Studenten kan ersätta de två valbara fördjupningskurserna med andra kurser som går att läsa internationellt. Kravet på dessa kurser är att de ska höra hemma inom området Ljusdesign och ge studenterna en fördjupning eller bredd inom området för utbildningen. Vi erbjuder våra fyra valbara fördjupningskurser till internationellt inkommande studenter.

Programmet innehåller även en progression i arbetssätt och breddningskunskap som gör att målet nås att bli en kompetent ljusdesigner. Under årskurs 1 ges grundläggande teoretiska och praktiska kunskaper som formar basen inom programmet.

Under årskurs 2 tillämpas kunskaper och färdigheter samt fördjupas. I kurser riktade mot byggprocessen och näringslivet identifieras kunskapsområdets tillämpning. Den empiriska kunskap som studenterna tillägnar sig i *Näringslivsförlagd kurs* kopplas på ett tydligt sätt till teori i den nästkommande kursen *Ekonomi, entreprenörskap och marknadsföring*. Nästa nivå i progressionen innebär att studenten får göra en praktikperiod och därefter gå in kurserna i åk 3 med två valbara fördjupningskurser tillsammans med kurserna *Belysningsvetenskap* och *Examensarbete*.

I *Examensarbetet* tränar studenterna sig att formulera väl grundade och avgränsade frågeställningar med relevans för yrkesområdet. Den teoretiska bakgrunden till frågeställningarna söks i vetenskaplig forskning. Därpå genomförs en undersökning baserad på vedertagna vetenskapliga metoder där studenten dokumenterar projektets förlopp, samt redovisar och analyserar resultatet enligt en vetenskaplig modell. Såväl *Examensarbetet* som *Näringslivsförlagd kurs* kan genomföras nationellt eller internationellt. Samband mellan program mål och ingående kurser redovisas i matrisform i ett separat dokument.

Kurser

Obligatoriska kurser

Kursbenämning	Hp	Huvudområde	Fördjupning	Kurskod
Affärsmannaskap	9	Produktutveckling	G2F	TAFN18
Belysningsteknik och kvalitetssäkring	15	Produktutveckling	G1F	TBKK17
Belysningsvetenskap	6	Produktutveckling	G2F	TBVN19
Byggprocessen i anknytning till ljusdesign	6	Produktutveckling	G1F	TBAK18
Ekonomi, entreprenörskap och marknadsföring	6		G1N	TEEG14
Examensarbete i Produktutveckling	15	Produktutveckling	G2E	TEUP19
Forma med ljus	12	Produktutveckling	G1N	TFJG17
Grunder i belysningsteknik	6	Produktutveckling	G1N	TGBG16
Ledarskap och projektledning	6		G1N	TLPG13
Ljus för hälsa och välmående	6	Produktutveckling	G2F	TLHK18
Näringslivsförlagd kurs i Produktutveckling	12	Produktutveckling	G2F	TNFN18
Perception och kommunikation	6	Produktutveckling	G1N	TPCG16
Projektbaserad exteriör ljusdesign	15	Produktutveckling	G1F	TPEK17
Projektbaserad interiör ljusdesign	12	Produktutveckling	G1F	TPLK17
Projekteringsstöd för belysningsplanering	12	Produktutveckling	G1F	TBEK17
Tillämpad matematik och fysik	6		G1N	TMFG16
Vetenskapligt arbetssätt och kommunikation	6		G1N	TVEG13

Valbara kurser

Kursbenämning	Hp	Huvudområde	Fördjupning	Kurskod
Armaturdesign [†]	9	Produktutveckling	G2F	TLDN18
Dagsljusprojektering [†]	15	Produktutveckling	G1F	TDPN18
Ljus för expo och event [†]	15	Produktutveckling	G2F	TLEN18
Programskrivning [†]	9	Produktutveckling	G2F	TPSN18

Programöversikt

Årskurs 1

Termin 1		Termin 2	
Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Perception och kommunikation, 6 hp	Tillämpad matematik och fysik, 6 hp	Ledarskap och projektledning, 6 hp	
Forma med ljus, 12 hp		Projektbaserad interiör ljusdesign, 12 hp	
Grunder i belysningsteknik, 6 hp		Projekteringsstöd för belysningsplanering, 12 hp	

Årskurs 2

Termin 3		Termin 4	
Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Belysningsteknik och kvalitetssäkring, 15 hp		Byggprocessen i anknytning till ljusdesign, 6 hp	Näringslivsförlagd kurs i Produktutveckling, 12 hp
Projektbaserad exteriör ljusdesign, 15 hp		Ljus för hälsa och välmående, 6 hp	
		Vetenskapligt arbetssätt och kommunikation, 6 hp	

Årskurs 3

Termin 5		Termin 6	
Period 1	Period 2	Period 3	Period 4
Ekonomi, entreprenörskap och marknadsföring, 6 hp	Dagsljusprojektering ¹ , 15 hp	Belysningsvetenskap, 6 hp	Affärsmannaskap, 9 hp
Armatyurdesign ¹ , 9 hp	Ljus för expo och event ¹ , 15 hp	Examensarbete i Produktutveckling, 15 hp	
Programskrivning ¹ , 9 hp			

Undervisning och examination

Läsåret är uppdelat i två terminer och terminerna i två läsperioder. Under varje läsperiod läses normal två kurser parallellt. Examination anordnas i varje kurs eller delkurs.

Examinationsformer och betygsättning framgår av respektive kursplan. Programöversikten visar programmets principiella upplägg för samtliga årskurser, och kan ändras vid behov under programmets gång. För uppdaterad programöversikt se <http://www.ju.se>

Förkunskapskrav

Grundläggande behörighet samt Matematik 2a eller 2b eller 2c. Eller: Matematik B, Engelska A.

Villkor för fortsatta studier

För uppflyttning till åk 2 ska minst 30 hp inom programmets åk 1 vara godkända.

För uppflyttning till åk 3 ska minst 90 hp inom programmets åk 1 och 2 vara godkända.

Examenskrav

För kandidatexamen med huvudområdet Produktutveckling, inriktning Ljusdesign krävs fullgjorda kurser om 180 högskolepoäng (hp) enligt gällande utbildningsplan, varav minst 90 hp inom huvudområdet Produktutveckling.

Kvalitetsutveckling

Ledningsgrupper, programansvariga, lärare och studenter samverkar i arbetet med program- och kursutveckling. Alla studenter ges tillfälle att skriftligt utvärdera genomgången kurs i samband med kursslut och hela programmet i anslutning till sista terminens avslutning. Resultatet av enkäterna återförs till avdelningschef, programansvarig, kursansvarig och utbildningschef för fortsatt utvecklingsarbete.

Avdelningschef, eller motsvarande, och programansvarig tar upp frågor om programutveckling i ledningsgruppen för programmet.

Representanter för studenterna träffar regelbundet utbildningschef och programansvariga för att diskutera kring nyligen genomförda programkurser.

Ordförande i studentföreningens utbildningsutskott är ordinarie ledamot i Utbildningsråden.

Övrigt

Saknas formell behörighet kan den sökandes reella kompetens prövas om denne anser sig ha inhämtat motsvarande kunskaper på annat sätt. Syftet är att bedöma den samlade kompetensen och om den sökande har möjlighet att klara vald utbildning. Reell kompetens kan handla om kunskaper och erfarenheter från arbetsliv, längre utlandsvistelse eller annan kursverksamhet.

Kurs ingående i programmet kan läsas som fristående kurs i mån av plats. Respektive behörighetskrav framgår av kursplanen.

Antagning sker enligt "Antagningsordning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå" vid Jönköping University.

Denna utbildningsplan grundar sig på "Bestämmelser och riktlinjer för utbildning vid Jönköping University (JU)".